

Na sirotčí důchod dosáhne více dětí. Podmínky pro jeho přiznání budou mírnější

Praha 1. 2. 2018

S účinností od 1. 2. 2018 se zmírňují podmínky nároku na sirotčí důchod. Osirelé nezaopatřené dítě bude mít na něj nárok i v případě, že zemřelá osoba (zpravidla rodič) starší 28 let v období deseti let před úmrtím odpracovala aspoň jeden rok anebo zemřelá osoba starší 38 let v období dvaceti let před úmrtím odpracovala aspoň dva roky. Nárok na sirotčí důchod může vzniknout i těm sirotkům, kterým před 1. únorem letošního roku nevznikl, protože zemřelá osoba nezískala potřebnou dobu pojištění.

Podmínkou je též to, aby dítě stále bylo nebo se opětovně stalo nezaopatřené. Řízení o přiznání sirotčího důchodu nebude ČSSZ zahajovat automaticky, ale pouze na základě žádosti občana. Sirotek či jeho zákonný zástupce musí sepsat novou žádost o sirotčí důchod na místně příslušné okresní správě sociálního zabezpečení.

Sirotčí důchod vždy náleží nezaopatřenému dítěti v případech, kdy zesnulé osobě byl vyplácen starobní či invalidní důchod, anebo zemřela následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání. Aby nárok na sirotčí důchod vznikl i v ostatních případech, musí zesnulá osoba ke dni úmrtí získat stanovenou dobu důchodového pojištění. Ta činí nově, jde-li o osobu starší 28 let, alespoň jeden rok v období posledních deseti roků přede dnem úmrtí, nebo jde-li o osobu starší 38 let dva roky v posledních dvaceti let přede dnem úmrtí. Do této doby se však nezahrnují náhradní doby pojištění, to znamená, že musí jít o tzv. dobu placeného pojištění, tedy dobu výdělečné činnosti, za kterou je vyplácen příjem podléhající odvodu pojistného na sociální zabezpečení (důchodové pojištění).

V období od 1. 1. 2012 do 31. 1. 2018 pro nárok na sirotčí důchod postačovalo, jestliže zemřelý získal ke dni smrti alespoň polovinu doby pojištění potřebné pro vznik nároku na invalidní důchod (tj. např. 2,5 let v posledních 10 letech před úmrtím osoby starší 28 let, případně 5 let v posledních 20 letech před úmrtím osoby starší 38 let). V období před 1. 1. 2012 bylo podmínkou pro nárok na sirotčí důchod, aby zemřelá osoba získala alespoň dobu pojištění potřebnou pro nárok na invalidní důchod (tj. např. 5 let v posledních 10 letech před úmrtím u osoby starší 28 let, anebo 10 let v posledních 20 letech před úmrtím u osoby starší 38 let).

Tabulka: Vybrané údaje z oblasti sirotčích důchodů

Rok	2013	2014	2015	2016	2017
Počet poživatelů sirotčích důchodů k 31. 12	45 258	43 563	41 870	39 995	38 522
Podané žádosti	3 956	3 728	3 632	3 255	3 151
Zamítnuté žádosti	356	353	317	281	311

Sirotčí důchod je jednou z dávek poskytovaných ze systému důchodového pojištění, patří mezi tzv. pozůstalostní důchody. Za splnění podmínek má na něj nárok osirelé nezaopatřené dítě po zesnulém rodiči (osvojiteli) nebo po osobě, která převzala dítě do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí soudu o svěřením dítěte do péče jiné osoby.

Nezaopatřeným dítětem je dítě do skončení povinné školní docházky, a poté nejdéle do 26 let, jestliže se soustavně připravuje na budoucí povolání nebo se nemůže připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz. Po skončení povinné školní docházky se do 18. roku věku považuje za nezaopatřené také dítě, které je vedeno v evidenci úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání a nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci.